

Cap a

BEIJING

Hacia

Ara fa 30 anys, l'Organització de les Nacions Unides (ONU) proclamà el 1975 Any Internacional de la Dona i promogué la celebració de la primera conferència mundial sobre dones (Mèxic, 1975). El seguiren Copenhaguen, Nairobi i Beijing (Pequín).

“Ens movem cap endavant, sense retrocedir mai”, fou el lema que animà la IV Conferència Mundial sobre la Dona (Beijing, 1995). La Plataforma d'Acció acordada en aquella conferència pels 189 països integrants de l'ONU, és el document més complet produït per una conferència de les Nacions Unides pel que fa als drets de les dones. Allà, es definiren un conjunt d'objectius estratègics, materialitzats en 12 esferes d'especial preocupació, i s'explicaren les mesures que havien de prendre, abans de l'any 2000, els governs, la comunitat internacional, les organitzacions no governamentals i el sector privat, per eliminar els obstacles que dificulten el progrés de la dona.

El 2000, l'Assemblea General de l'ONU celebrà Beijing + 5, un període extraordinari de sessions que examinà els avenços i retrocessos respecte als objectius fixats a la Plataforma de Beijing. Es reconegueren millores, però la resistència sociocultural, les limitacions financeres i la negativa a donar prioritat a l'avenç de les dones, impediren assolir la major part dels objectius esmentats.

Durant l'any 2004 ha tingut lloc el procés preparatori per a la Revisió Mundial Beijing + 10. Conferències regionals en els cinc continents, reunions d'organitzacions no governamentals i d'organitzacions intergovernamentals, juntament amb informes i estadístiques procedents dels estats, de grups d'experts, etc., convergiran a Beijing + 10. Entre el 28 de febrer i l'11 de març de 2005, a la seu de les Nacions Unides, es revisaran els progressos i blocatges en l'avenç de la dona al llarg dels últims 30 anys, tot incidint particularment en les 12 esferes de la Plataforma de Beijing.

Hace 30 años, la Organización de las Naciones Unidas (ONU) proclamó 1975 como Año Internacional de la Mujer y promovió la celebración de la primera conferencia mundial sobre mujeres (México, 1975). Le siguieron Copenhague, Nairobi y Beijing (Pekín).

“Moviéndonos hacia adelante, sin retroceder nunca”, fue el lema que animó la IV Conferencia Mundial sobre la Mujer (Beijing, 1995). La Plataforma de Acción acordada en aquella conferencia por los 189 países integrantes de la ONU, es el documento más completo producido por una conferencia de las Naciones Unidas con relación a los derechos de las mujeres. Allí, se definieron un conjunto de objetivos estratégicos, materializados en 12 esferas de especial preocupación, y se explicaron qué medidas debían tomar, antes del año 2000, los gobiernos, la comunidad internacional, las organizaciones no gubernamentales y el sector privado, para eliminar los obstáculos que entorpecen el progreso de la mujer.

En 2000, la Asamblea General de la ONU celebró Beijing + 5, un período extraordinario de sesiones que examinó los avances y retrocesos respecto a los objetivos fijados en la Plataforma de Beijing. Se reconocieron mejoras, pero la resistencia sociocultural, las limitaciones financieras y la negativa a dar prioridad al avance de las mujeres, impidieron alcanzar la mayor parte de los citados objetivos.

Durante el año 2004 ha tenido lugar el proceso preparatorio para la Revisión Mundial Beijing + 10. Conferencias regionales en los cinco continentes, reuniones de organizaciones no gubernamentales y de organizaciones intergubernamentales, junto con informes y estadísticas procedentes de los Estados, de grupos de expertos, etc., convergerán en Beijing + 10. Entre el 28 de febrero y el 11 de marzo de 2005, en la sede de las Naciones Unidas, se revisarán los progresos y bloqueos en el adelanto de la mujer en los últimos 30 años, incidiendo particularmente en las

10

La primera esfera, referent al binomi dona-pobresa, requereix potenciar el paper econòmic de la dona i assolir la igualtat de gènere. El 70% de les persones que viuen en extrema pobresa són dones i, tot i que s'han produït avenços –molts de països han introduït la qüestió del gènere en les seves polítiques i programes–, encara ara les dones són

majoria quan parlem de població sumida en la pobresa extrema. Per a Noeleen Heyzer, directora executiva del Fons de les Nacions Unides per al Desenvolupament de la Dona (UNIFEM), la pobresa impedeix l'accés de les dones a l'educació, a l'enfortiment econòmic i a la participació política. És més, la feminització de la pobresa impedeix l'avenç dels 133 països en desenvolupament en tots els aspectes, inclosa l'equitat de gènere.

En matèria d'educació –element indispensable per a la millora econòmica i social de la dona–, des de 1995 s'ha progressat en l'eradicació de l'analfabetisme adult i en l'augment de matriculacions de nines en l'ensenyament primari i secundari. No obstant això, persisteix la disparitat de gènere en l'educació, reduïda només en un 25% durant els últims 10 anys.

L'accés de dones i nines a l'atenció i als serveis de salut apropiats, assequibles i de qualitat, també ha millorat, però encara queda un llarg camí per recórrer. El control

12 esferes de la Plataforma de Beijing.

La primera esfera, referida al binomio mujer-pobreza, requiere potenciar el papel económico de la mujer y alcanzar la igualdad de género. El 70% de las personas que viven en la extrema pobreza son mujeres y, aunque se han producido avances –muchos países han introducido la cuestión del género en sus políticas y programas–, todavía hoy las mujeres son mayoría cuando hablamos de población sumida en la pobreza extrema. Para Noeleen Heyzer, directora ejecutiva del Fondo de las Naciones Unidas para el Desarrollo de la Mujer (UNIFEM), la pobreza impide el acceso de las mujeres a la educación, al fortalecimiento económico y a la participación política. Es más, la feminización de la pobreza impide el avance de los 133 países en desarrollo en todos los aspectos, incluida la equidad de género.

En materia de educación –elemento indispensable para la mejora económica y social de la mujer–, desde 1995 se ha progresado en la erradicación del analfabetismo adulto y en el aumento de matriculaciones de niñas en la enseñanza primaria y secundaria. Sin embargo, persiste la disparidad de género en la educación, reducida sólo en un 25% en los últimos 10 años.

El acceso de mujeres y niñas a la atención y a los servicios de salud apropiados, assequibles y de calidad, también ha mejorado, pero todavía queda un largo camino que recorrer. El control de la fecundidad, los embarazos precoces, las enfermedades de transmisión sexual, los abortos en condiciones peligrosas o la malnutrición causada por la discriminación por motivos de género, continúan siendo graves problemas. En el rosario de la violencia contra la mujer –la violencia

de la fecunditat, els embarassos precoços, les malalties de transmissió sexual, els avortaments en condicions perilloses o la malnutrició causada per la discriminació per motius de gènere, continuen essent problemes greus. En el rosari de la violència contra la dona –la violència a la llar, les violacions, el tràfic de dones i nines, la prostitució forçada, la violència en situacions de conflicte armat, els assassinats per raons d'honor, la violència per causa del dot, l'infanticidi femení, la mutilació genital femenina i altres pràctiques i tradicions perjudicials– molts de països han promulgat lleis molt severes contra la violència de gènere, tot i que encara són vigents disposicions legals anacròniques, com ara el cas de l'Uruguai, el Brasil, Guatemala, l'Argentina i Nicaragua, on el violador o agressor que es casa amb la víctima queda exonerat de responsabilitat penal.

Es calcula que prop del 90% de víctimes de la guerra són civils, la gran majoria dones i nines. La cinquena esfera formulada a Beijing subratlla la necessitat de promoure la participació equitativa de la dona en la solució dels conflictes. A més, s'han aconseguit incloure, en la consideració de crims de guerra, els actes de violència contra la dona en situacions de conflictes armats: la violació, l'esclavitud sexual, la prostitució forçada, l'embaràs forçat, l'esterilització forçada, i qualsevol altra forma de violència sexual que constitueixi una violació greu dels convenis de Ginebra. Des de 1995, la participació de les dones en la força de treball ha augmentat de manera sostinguda a tot el món. Però, s'han accentuat les desigualtats basades en el gènere respecte a la remuneració i a les condicions de treball. Sí que hi ha hagut canvis substancials en el dret a la propietat de la terra: Bolívia, Eritrea, Malàisia, el Nepal, la República Dominicana, la República Unida de Tanzània, Uganda i Zimbabwe, han aprovat lleis que reconeixen la igualtat de drets de la dona a la propietat de la terra. La presència femenina a la cúpula del poder ha canviat poc durant els 10 anys transcorreguts des de Beijing. Les dones continuen en minoria en els parlaments nacionals, a pesar del fet que constitueixen la majoria de l'electorat a gairebé tots els països. Els països nòrdics ocupen un lloc preponderant, quant a la proporció de dones en els

en el hogar, las violaciones, la trata de mujeres y niñas, la prostitución forzada, la violencia en situaciones de conflicto armado, los asesinatos por razones de honor, la violencia por causa de la dote, el infanticidio femenino, la mutilación genital femenina y otras prácticas y tradiciones perjudiciales– muchos países han promulgado leyes muy severas contra la violencia de género, aunque todavía están vigentes disposiciones legales anacrónicas, como es el caso de Uruguay, Brasil, Guatemala, Argentina y Nicaragua, donde el violador o agresor que se casa con la víctima queda exonerado de responsabilidad penal.

Se estima que cerca del 90% de víctimas de la guerra son civiles, en su mayoría mujeres y niños. La quinta esfera formulada en Beijing subrayó la necesidad de promover la participación equitativa de la mujer en la solución de los conflictos. Además, se ha conseguido incluir, en la consideración de crímenes de guerra, los actos de violencia contra la mujer en situaciones de conflictos armados: la violación, la esclavitud sexual, la prostitución forzada, el embarazo forzado, la esterilización forzada, y cualquier otra forma de violencia sexual que constituya una violación grave de los convenios de Ginebra.

Desde 1995, la participación de las mujeres en la fuerza de trabajo ha aumentado de forma sostenida en todo el mundo. Pero, se han acentuado las desigualdades basadas en el género respecto a la remuneración y a las condiciones de trabajo. Sí ha habido cambios sustanciales en el derecho a la propiedad de la tierra: Bolivia, Eritrea, Malasia, Nepal, República Dominicana, República Unida de Tanzania, Uganda y Zimbabwe, han aprobado leyes que reconocen la igualdad de derechos de la mujer a la propiedad de la tierra.

La presencia femenina en la cúpula del poder ha cambiado poco en los 10 años transcurridos desde Beijing. Las mujeres siguen estando en minoría en los parlamentos nacionales, pese al hecho que las mujeres constituyen la mayoría del electorado en casi todos los países. Los países nórdicos ocupan un lugar preponderante, en cuanto a la proporción de mujeres en los parlamentos, y en África está aumentando considerablemente la participación política femenina.

Sí que ha resultado positiva la creación y el fortalecimiento

parlaments, i a Àfrica augmenta considerablement la participació política femenina.

Sí que ha estat positiva la creació i l'enfortiment de mecanismes institucionals per a l'avenç de la dona. Etiòpia, Indonèsia, la República Islàmica de l'Iran, Kenya, Mèxic, Nigèria, el Senegal i Zàmbia, entre d'altres, han establert organismes o dependències relacionades amb la dona per assolir els objectius definits a la Plataforma de Beijing. L'última esfera, la número 12, engloba les pitjors pràctiques i concerneix la nina; objecte de discriminació des de les primeres etapes de la seva vida. La seva situació d'inferioritat es reflecteix en la negació dels seus drets i necessitats fonamentals, i en actituds i pràctiques tan perjudicials com la preferència dels fills mascles, el matrimoni precoç, la mutilació genital, l'abús domèstic, l'incest, l'explotació sexual, la discriminació, una menor quantitat d'aliments i un menor accés a l'educació.

"Per tal que la situació canviï de veritat hem de transformar les paraules en fets i resultats", declara la directora d'UNIFEM, Noeleen Heyzer, i afegeix: "El 1995, les veus de les dones foren escoltades. Un decenni després, hem d'escoltar de nou aquestes veus." I les veus comencen a sonar. A les recents conferències dels organismes regionals que depenen de l'ONU, K. Y. Amoako, secretari executiu de la Comissió Econòmica per a Àfrica, manifestava que els avenços en la igualtat de gènere sembla que s'han alenit des de Beijing, excepte a Àfrica, on la situació és molt diferent: les dones constitueixen el 50% de les Comissionades de la Unió

to de mecanismos institucionales para el adelanto de la mujer. Etiopía, Indonesia, República Islámica del Irán, Kenya, México, Nigeria, Senegal y Zambia, entre otros, han establecido organismos o dependencias relacionadas con la mujer para alcanzar los objetivos definidos en la Plataforma de Beijing.

La última esfera, la número 12, engloba las peores prácticas y concierne a la niña; objeto de discriminación desde las primeras etapas de su vida. Su situación de inferioridad se refleja en la negación de sus derechos y necesidades fundamentales, y en actitudes y prácticas tan dañinas como la preferencia de los hijos varones, el matrimonio precoz, la mutilación genital, el abuso doméstico, el incesto, la explotación sexual, la discriminación, una menor cantidad de alimentos y un menor acceso a la educación.

"Para que la situación cambie de verdad debemos transformar las palabras en hechos y resultados", declara la directora de UNIFEM, Noeleen Heyzer, y añade: "En 1995, las voces de las mujeres fueron escuchadas. Un decenio después, debemos escuchar estas voces de nuevo."

Y las voces empiezan a sonar. En las recientes conferencias de los organismos regionales dependientes de la ONU, K. Y. Amoako, secretario ejecutivo de la Comisión Económica para África, manifestaba que los avances en la igualdad de género parecen ralentizados desde Beijing, excepto en África, donde la situación es muy diferente: las mujeres constituyen el 50% de las Comisionadas de la Unión Africana (UA) y en Rwanda consiguieron el 48% de los escaños del Parlamento. El tono del Comité de América Latina es más pesimista: aunque desde Beijing se han

Les 12 esferes de la Plataforma d'Acció de Beijing:

1. La dona i la pobresa
2. Educació i capacitació de la dona
3. La dona i la salut
4. La violència contra la dona
5. La dona i els conflictes armats
6. La dona i l'economia
7. La dona en l'exercici del poder i l'adopció de decisions
8. Mecanismes institucionals per al progrés de la dona
9. Els drets humans de la dona
10. La dona i els mitjans de difusió
11. La dona i el medi ambient
12. La nina

© UN Photo | Permatta Sudhakaran

Las 12 esferas de la Plataforma de Acción de Beijing:

1. La mujer y la pobreza
2. Educación y capacitación de la mujer
3. La mujer y la salud
4. La violencia contra la mujer
5. La mujer y los conflictos armados
6. La mujer y la economía
7. La mujer en el ejercicio del poder y la adopción de decisiones
8. Mecanismos institucionales para el adelanto de la mujer
9. Los derechos humanos de la mujer
10. La mujer y los medios de difusión
11. La mujer y el medio ambiente
12. La niña

Africana (UA) i a Rwanda aconseguiren el 48% dels escons del Parlament. El to del Comitè de l'Amèrica Llatina és més pessimista: tot i que des de Beijing s'han obtingut alguns èxits en l'escenari internacional, els drets humans de les dones no estan encara completament consolidats ni exempts a retrocessos. La Comissió per a Àsia i el Pacífic considera molt positius els avenços en matèria de política i de legislació per aconseguir l'equitat de gènere i combatre la pobresa de la dona. També percep millores en l'accés a la salut i a l'educació, i observa una participació més activa de la dona en la societat. Però crida l'atenció sobre l'explotació sexual de dones i nines, el VIH/SIDA, els efectes de la globalització i la falta de recursos econòmics i humans per promoure la igualtat de gènere. La Comissió per a l'Àsia Occidental assenyala que, a pesar dels esforços en l'àmbit polític i legislatiu, l'escassetat de recursos i l'herència sociocultural del món àrab actuen com a llast per a la consecució de la igualtat entre els sexes.

Per la seva banda, les reunions preparatòries d'organitzacions no governamentals han definit una sèrie d'objectius i estratègies que cal seguir: Beijing + 10 ha de ser una oportunitat per repolititzar els moviments globals de dones i presentar una agenda pròpia, enfront de l'"agenda minimalista" proposada pels estats membres de l'ONU. És necessari avançar en els drets humans de les dones i ubicar la Revisió de Beijing + 10 en un context que analitzi les forces globals que afecten les dones, com ara el militarisme, els fonamentalismes i la globalització. I, sobretot, mantenir viu l'esperit de Beijing i no retrocedir mai.

"No hi haurà negociacions a Beijing + 10", adverteix la Divisió de les Nacions Unides per a l'Avenç de la Dona (DAM), entitat coordinadora de la Revisió de 2005, tot indicant que no hi haurà retrocessos en els acords presos a Beijing.

obtenido algunos logros en el escenario internacional, los derechos humanos de las mujeres no están todavía completamente consolidados ni inmunes a retrocesos. La Comisión para Asia y el Pacífico considera muy positivos los avances en materia de política y de legislación para alcanzar la equidad de género y combatir la pobreza de la mujer. También aprecia mejoras en el acceso a la salud y a la educación, y observa una participación más activa de la mujer en la sociedad. Pero llama la atención sobre la explotación sexual de mujeres y niñas, el VIH/SIDA, los efectos de la globalización y la falta de recursos económicos y humanos para promocionar la igualdad de género. La Comisión para Asia Occidental señala que, pese a los esfuerzos en el ámbito político y legislativo, la escasez de recursos y la herencia socio-cultural del mundo árabe actúan como lastre para la consecución de la igualdad entre los sexos.

Por su parte, las reuniones preparatorias de organizaciones no gubernamentales han definido una serie de objetivos y estrategias a seguir: Beijing + 10 debe ser una oportunidad para re-politizar los movimientos globales de mujeres y presentar una agenda propia, frente a la "agenda minimalista" propuesta por los Estados miembros de la ONU. Es preciso avanzar en los derechos humanos de las mujeres y ubicar la Revisión de Beijing + 10 en un contexto que analice las fuerzas globales que afectan a las mujeres, como el militarismo, los fundamentalismos y la globalización. Y, sobre todo, mantener vivo el espíritu de Beijing y no retroceder nunca.

"No habrá negociaciones en Beijing + 10", previene la División de las Naciones Unidas para el Adelanto de la Mujer (DAM), entidad coordinadora de la Revisión de 2005, señalando que no habrá retrocesos en los acuerdos tomados en Beijing.

www.un-instraw.org/es

